

TAMPEREEN
AMMATTIKORKEAKOULU

LIIKETALOUS

TUTKINTOTYÖRAPORTTI

SOITTOHARRASTUKSEN ALOITTAMINEN JA SOITTIMEN
HANKINTAKUSTANNUKSET

Outi Oksanen

Liiketalouden koulutusohjelma
Huhtikuu 2006
Työn ohjaaja: Pirjo Huhtakallio

TAMPERE 2006

Tekijä:	Outi Oksanen	
Koulutusohjelma:	Liiketalous	
Tutkintotyön nimi:	Soittoharrastuksen aloittaminen ja soittimen hankintakustannukset.	
Title in English:	Taking up playing a musical instrument: the costs of buying an instrument.	
Työn valmistumis- kuukausi ja -vuosi:	Huhtikuu 2006	
Työn ohjaaja:	Pirjo Huhtakallio	Sivumäärä: 40

TIIVISTELMÄ

Lapsiperheissä soittoharrastuksen aloittaminen tietää rahanmenoa. Soittimen hankinta on suurin menoerä, lisäksi tulevat nuotti-, soitinhuolto- ja matkakustannukset sekä musiikkioppilaitoksen lukukausimaksut. Tutkintotyössä selvitettiin, miten paljon musiikkioppilaitoksessa opiskelevan lapsen perheelle on tullut maksamaan lapsen soittimen hankinta ja kuinka paljon ja keneltä he ovat saaneet ohjeita ja neuvoja asiassa.

Tutkimuksessa haastateltiin neljää perhettä, joissa lapset ovat harrastaneet tai harrastavat edelleen soittamista Tampereella eri oppilaitoksissa. Heidän kokemuksiin soittimien hankinnasta ja kustannuksista kerättiin tutkimuksen pohjaksi. Opettajien haastatteluilla saatiin asiantuntevaa tietoa heidän osuudestaan soittimien hankinnassa. Soitinkauppakierroksella selvitettiin soittimien hintoja.

Kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän, haastattelututkimuksen, lisäksi teoriatietoa hankittiin käymällä läpi kirjallisuutta, lähinnä aihepiiriin liittyviä opinnäytetöitä Sibelius-Akatemiassa ja Helsingin ammattikorkeakoulun musiikin yksikössä. Soittimien hintojen osalta haastatellut perheet ja opettajat, musiikkiliikkeen sekä Internet olivat parhaat ajan tasalla olevat tietolähteet.

Soittimen hankinnan kustannuksista on hyvin vähän tutkittua tietoa. Musiikinopiskelussa korostuu yksilöllisyys, opetus on opettajan ja oppilaan kahdenkeskistä vuorovaikutusta. Ehkä siksi myös soittimiin liittyvät asiat hoidetaan luottamuksellisesti opettajan kanssa, koska hän on lähin ”tuki ja turva”, asiantuntija alallaan. Varsinkin kalliimpia soittimia hankittaessa on opettajan apu käytännön ostotahtumassa välttämätön.

Tutkimustulokset osoittivat, että ilman opettajan apua harva perhe onnistui soittimen hankinnassa. Opettajien rooli opastuksen antajana osoittautui vanhempien mielestä ensiarvoisen tärkeäksi. Ilman opettajan apua ja soitintuntemusta eivät vanhemmat olisi uskaltaneet ostokseen.

Aina ei soitinta kannata hankkia heti omaksi. Useassa musiikkioppilaitoksessa on käytössä soitinvuokrausjärjestelmä, jolloin oppilas saa edullisesti vuokrattua soittimen käyttöönsä. Musiikista ammattia itselleen opiskeleva nuori taas voi hakea avustusta soittimen hankintaan erilaisista rahastoista.

Tässä tutkintotyössä keskityttiin nimenomaan soittoharrastusta aloittavan lapsen ja nuoren soittimen hankintaan.

Sisällysluettelo

JOHDANTO.....	6
1 MUSIIKKI HARRASTUKSENA.....	6
2 MUSIIKINOPETUS SUOMESSA	9
2.1 Musiikkiopistoon	10
2.2 Soittimen valinta.....	13
2.3 Soitinpankit/soittimien lainaus.....	13
2.4 Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry.....	14
2.5 Suomen konservatorioliitto ry.....	14
3 MUSIIKINOPETUS TAMPEREELLA.....	15
3.1 Tampereen konservatorio.....	15
3.2 Pirkanmaan musiikkiopisto	17
3.3 Seurakuntien musiikinopetus.....	19
3.4 Yhdistysten ym. musiikinopetus.....	20
4 SOITTIMEN HANKINTA - PERHEET KERTOAVAT	21
4.1 Perhe A.....	21
4.2 Perhe B.....	22
4.3 Perhe C.....	22
4.4 Perhe D.....	23
5 SOITTIMEN HANKINTA - OPETTAJAT KERTOAVAT	24
6 SOITTIMEN HANKINTAAN LIITTYVÄÄ TUTKIMUSTA	27
7 KUSTANNUSTEN VERTAILUA	29
7.1 Soittimen vuokraaminen.....	29
7.2 Soittimen osto musiikkiliikkeestä	29
7.3 Soittimen osto internetistä	31
8 YHTEENVETO.....	35
LÄHDELUETTELO.....	39

Johdanto

Olen työskennellyt pitkään Tampereen konservatoriossa toimistotehtävissä ja kirjoitellut laskuja muun muassa oppilaiden soitinvuokrista. Molemmat tyttäreni ovat harrastaneet soitonopiskelua, toinen pianonsoittoa ja toinen nokkahuilunsoittoa. En ollut kuitenkaan ajatellut soittimesta johtuvia kuluja ennen kuin tuttavaperheen isä sanoi: ”Minullakin voisi seistä hieno auto tallissa ilman pojan harmonikansoittoa”.

Antti-poika oli innostunut isoisän mallin mukaan harmonikansoitosta jo viisivuotiaana ja halunnut päästä soittotunneille. Nyt hän on valmistunut musiikkipedagogiksi Turun ammattikorkeakoulusta ja on jatko-opinnoissa ulkomailla. Mitä maksoi soittimien hankinta? On selvää, että jos perheessä harrastetaan pianonsoittoa, on sen hankinta kertasijoitus. Kun lapsi soittaa soitinta, joka joudutaan vaihtamaan aina suurempaan lapsen kasvaessa, on harkittava tarkkaan mitä kannattaa tehdä. Ja voivatko vanhemmat vaikuttaa lapsen soitinvalintaan?

Kun soittoharrastuksen aloittamisesta on päätetty, on soittimen valinta seuraava tärkeä päätös, jossa lapsi ja hänen vanhempansa usein tarvitsevat apua. ”Jos valinta tehdään oikein, lapsi tulee nauttimaan elinikäisestä kyvystään tehdä musiikkia yksin ja yhdessä muiden soittajien kanssa ja hän pystyy nauttimaan musiikista syvemmin ja kokonaisvaltaisemmin kuin lapsi, jonka soittimen valinta ei ole ollut oikea. Jos valinta ei osu kohdalle, lapsi voi viettää monia turhautuneita hetkiä soittimensa kanssa kykenemättä ilmaisemaan itseään musiikillisesti, käyttämään musikaalisuuttaan. Kun lapsi epäonnistuu, hän on oppinut, että hän ei ole musikaalinen vaan hän on huono musiikissa. Tämä tunne voi seurata häntä vuosia.” (Ben-Tovim - Boyd, 1985: 18.)

Soittimen valinnan jälkeen tulee ajankohtaiseksi sen hankinta. Opettaja voi parhaiten auttaa perhettä lapselle sopivan ja laadullisesti tyydyttävän soittimen hankinnassa. Opettaja on mukana valittaessa oikean kokoista soitinta. Viulujakin on valittavana peräti seitsemää eri kokoa ennen varsinaista koviulua. Oikean soittoasennon löytämisen ja oppimisen edellytyksenä on oikean kokoinen soitin. Useita soittimia voi hankkia käytettyinä, jolloin hinta on edullisempi uuteen verrattuna.

Mari Koppinen kirjoittaa Sibus-lehden (2/2005) artikkelissaan ”Kuka maksaa viulut” soittajien soitin- ja tarvikkehankinnoista.

”Neljäsosaviulu, kolmeneljäsosaviulu, kokoviulu, arvioliulu, arvojousi. Viulistin, niin kuin muidenkin soittajien uraan mahtuu usean soittimen kavalkadi. Jousisoittajilla jo hyvien kielten hankkimiseen uppoaa suuri määrä rahaa, puhumattaakaan siitä, mitä hyvä soitin voi maksaa. Sama ongelma on muillakin soittajilla, olipa kyse sitten akustisen tai sähköisten soittimien soittajista. Rahaa menee paljon myös vakuutuksiin. Ammattimuusikkojen apuun rientää valtio. Soitinkustannukset saa vähentää verotuksessa. Mutta millä rahalla harastelija tai opiskelija ostaa itselleen kunnollisen soittimen?” (Koppinen 2005: 10).

Soittimen hankinnasta ja sen kustannuksista sain tietoa haastattelemalla perheitä, opettajia ja kiertokyselyllä musiikkiliikkeissä. Internet on myös erinomainen tiedonlähde ja musiikkioppilaitosten kotisivut sekä musiikkiliikkeiden soittinesittelysivut alkavat olla nykyään hyvin toimitettuja.

Primääriaineiston keräämiseen käytin teemahaastattelua. Lomakekyselyn hylkäsin epätarkoituksenmukaisena. Siinä vastausvaihtoehdot olisivat olleet rajattuja. Teemahaastattelussa tutkija esittää haastateltavilleen tiettyyn aihepiiriin liittyviä kysymyksiä. Haastattelurunko on yleensä suunnilleen sama kaikissa haastatteluissa, mutta vastausvaihtoehdot ei ole rajattu etukäteen. Myös lisäkysymysten esittäminen on mahdollista.

Sekundääriaineistona käytin Sibelius-Akatemiassa ja Helsingin ammattikorkeakoulun musiikin yksikössä tehtyjä tutkimuksia, opinnäytetöitä ja musiikin alan kirjallisuutta.

Löytämäni varsinainen kirjallisuus ja tutkimustieto koskivat lähinnä oikeata soittoharrastuksen aloitusikä, soittimen valintaa ja lapsen soveltuvuutta eri soittimiin, sivuten vain satunnaisesti soittimen hankinnan kustannuksia. Siksi kvalitatiivinen teemahaastattelu osoittautui mielestäni parhaimmaksi tiedonkeruun lähteeksi.

On myös otettava huomioon, että täysin tarkkoja summia soittimien hinnoista on mahdoton saada, koska ostopäätökseen vaikuttaa soittimen laatu, oppilaan tuntuma soittimeen, soittimen ääni jne. Toivon kuitenkin, että työstäni vanhemmat saavat ajattelemisen aihetta ja ainakin suuntaviivaa soittimen hankinnan kustannusten suuruusluokasta soittimittain.

Kiitos kaikille haastatteluihin osallistuneille ja erityisesti opettajille asiantuntevasta ja arvokkaasta tiedosta tutkimustyöni kannalta.

1 Musiikki harrastuksena

Soittoharrastuksen aloittaminen ei saisi olla hätiköity päätös ja paras aloitusikä on aina mietittävä jokaisen lapsen kohdalla erikseen. On otettava huomioon monia asioita, joita vanhemmat eivät useinkaan osaa ajatella.

Lapsella tulisi olla selkeä halu ja motivaatio, musikaalisuutta ja riittävä sävelkorva sekä keskittymiskykyä ja pitkäjänteisyyttä, jotta soittamisen aloittamisella olisi parhaat lähtökohdat.

Soittomotivaatio osoittautuu tärkeimmäksi soittotaitoa eteenpäin kehittäväksi tekijäksi. Ympäristöllisillä tekijöillä on selkeä yhteys soittomotivaatioon. Lapsuuden kodin kannustimet rakentavat lapsen omaa motivaatiota.

Vanhempien uskomukset lastensa kyvyistä ja odotukset menestyksestä vaikuttavat hyvässä ja pahassa suuresti lapsen asenteisiin ja tavoitteisiin. Tutkimus on kuitenkin osoittanut, että vanhempien kannustus ei riitä, jollei lapsella ole sisäsyntyistä innostusta soittamiseen. Myös opettajan kannustus ja ohjaus on nimetty tärkeäksi tekijäksi eri vaiheissa soittajan uraa.

Lapsen musiikillinen kehitys alkaa jo äidin raskauden aikana ja jatkuu kotiympäristössä, jossa vanhemmat toimivat lapsen ensimmäisinä ja kenties tärkeimpinä musiikinopettajina. Musiikkia sisältävä kotiympäristö herättää sellaisenaan lapsen mielenkiinnon musiikkia kohtaan. Lapset, jotka menestyvät myöhemmin musiikkiopinnoissaan, omaavat tutkimusten mukaan lähes poikkeuksetta kannustavat ja lapsen harrastukseen positiivisesti suhtautuvat vanhemmat. Toisaalta liian innokkaat vanhemmat voivat tukahduttaa lapsen soittotoiminnan lopullisesti. (Ahonen 2004: 143-146.)

Monet valitsevat soittimen summittaisesti tai sattuman kaupalla. Siinä epäonnistutaan useimmiten kuin onnistutaan. Lapsi menee pianotunneille, koska kotona sattuu olemaan piano, tai lapsi pyrkii musiikkiopistoon ja aloittaa sitten opiskelun sillä soittimella mihin sattuu pääsemään.

Jos lapsella on selkeä halu johonkin soittimeen, kannattaa hänen ääntään kuunnella. Kysymys on lapsen harrastuksesta ja mieltymys soittimeen on tärkeä motivaation ja ilon lähde uuden haasteen parissa.

Vanhempienkin mieltymykset ja käytännön mahdollisuudet soittimen hankintaan ja kuljettamiseen on hyvä tiedostaa ennen päätöksen tekoa.

Asiantuntevaa ohjausta soittimen valintaan on käytännössä usein vaikea saada. Muusikot, musiikinopettajat ja eri soittimien opettajat ovat niin erikoistuneita omaan alaansa, että he eivät tiedä tarpeeksi toisten soittimien vaatimuksista.

Musiikkileikkikoulun opettajalla on parhaat perustiedot lapsen musiikillisista ja yleisistä valmiuksista ja hänellä tulisi olla myös perustiedot eri soittimista, niiden erityisvaatimuksista ja soittamisen aloittamisesta.

Vanhemmat ja musiikkileikkikoulun opettaja voivat yhdessä keskustella sopivasta aloitusiästä ja soittimesta ellei lapsella ole sitä jo mielessä.

Sanotaan, että tietyn tyyppiset ihmiset hakeutuvat tiettyihin soittimiin ja että lapsi osaa sanoa mikä soitin häntä erityisesti viehättää. Usein kuitenkin lapsen toive tietystä soittimesta saattaa muutaman kuukauden kuluttua vaihtua aivan toiseksi. Toive ja kuvittelu saattaa olla samantapainen kuin haaveet: ”Minusta tulee isona poliisi/lääkäri/autonkuljettaja.” (Katja Valo:1997.)

Oikea soitin lapselle on soitin, jota lapsen on fyysisesti mukava pidellä ja soittaa. Jokainen soitin antaa soittajalle fyysistä palautetta (physical feed-back), johon jokainen ihminen reagoi eri tavalla. Jotkut lapset pitävät viulun antamasta palautteesta, toiset se jättää kylmäksi. Jotkut lapset taas pitävät oboen tai klarinetin tuottamasta värähtelystä huulilla, toiset taas eivät voi sietää sitä. On hyvä, jos lapsella on mahdollisuus kokeilla kunnolla valitsemaansa soitinta ennen kuin soittimen soiton aloittamista harkitaan. (Ben-Tovim –Boyd 1985: 34-35.)

Atarah Ben-Tovim ja Douglas Boyd ovat tehneet kirjan, *The right instrument for your child: a practical guide for parents and teachers*, jonka tarkoitus on tekijöidensä mukaan auttaa vanhempia löytämään lapselle mahdollisimman hyvin tämän ominaisuuksiin sopiva soitin.

Tämän kirjan toimintaperiaatteen mukaan vanhemmat selvittävät ensin lapsen musikaaliset, fyysiset ja psyykkiset valmiudet, jonka jälkeen kirja antaa ohjeita sopivan soittimen etsimiseen.

Kirja perustuu englantilaiseen Music Research Centre:ssa tehtyyn kymmenvuotiseen laajaan tutkimukseen, jossa selvitettiin soittimen valintaan johtaneita tekijöitä, soittimen hankintaa sekä syitä soitonopiskelun lopettamiseen, vaikka lapsi oli selvästikin musikaalinen.

Kun lapsi etsii omaa soitinta, on ensisijaisen tärkeää, että lapsi kokee soittamisen fyysisesti omakseen ja sillä soittamisen mielekkääksi. Toinen tärkeä seikka on mentaalinen soveltuvuus. Tätä perustellaan eri soitinten erisuuruisella henkisellä vaatimustasolla. Toisin sanoin harmoniset soittimet kuten piano, kitara ja harmonikka vaativat enemmän älyllistä kapasiteettia kuin melodiasoittimet, esim. viulu, huilu, trumpetti. Kolmas merkittävä tekijä on persoonallinen soveltuvuus. Ylivilkkaista lapsista voi tulla rumpaleita, sosiaalisista lapsista kamarimuusikkoja, itseksensä viihtyville lapsille käy taas piano tai kitara. (Ben-Tovim – Boyd 1985: 36.)

Kirjassa neuvotaan vertaamaan lapsen musikaalisuustestissä kartoitettuja ominaisuuksia ja profiilia kokeen ohjeissa lueteltujen soitinten vaatimuksiin. Tästä listasta karsitaan eri perustein soittimia kirjan ohjeiden mukaan kunnes jäljellä on vain muutamia. Vanhemmat voivat nyt viedä jälkikasvunsa musiikkikauppaan ja lapsi pääsee lopultakin itse kokeilemaan eri soittimia. Hän saa päättää sitten itse, mikä soitin tuntuu mukavalta. Vanhempien ei tulisi pyrkiä vaikuttamaan tähän millään tavoin.

Yleisimmät syyt miksi soitonopiskelu ei sujunutkaan, oli se, että opiskelu oli aloitettu väärään aikaan, liian aikaisin tai että soitin oli väärä.

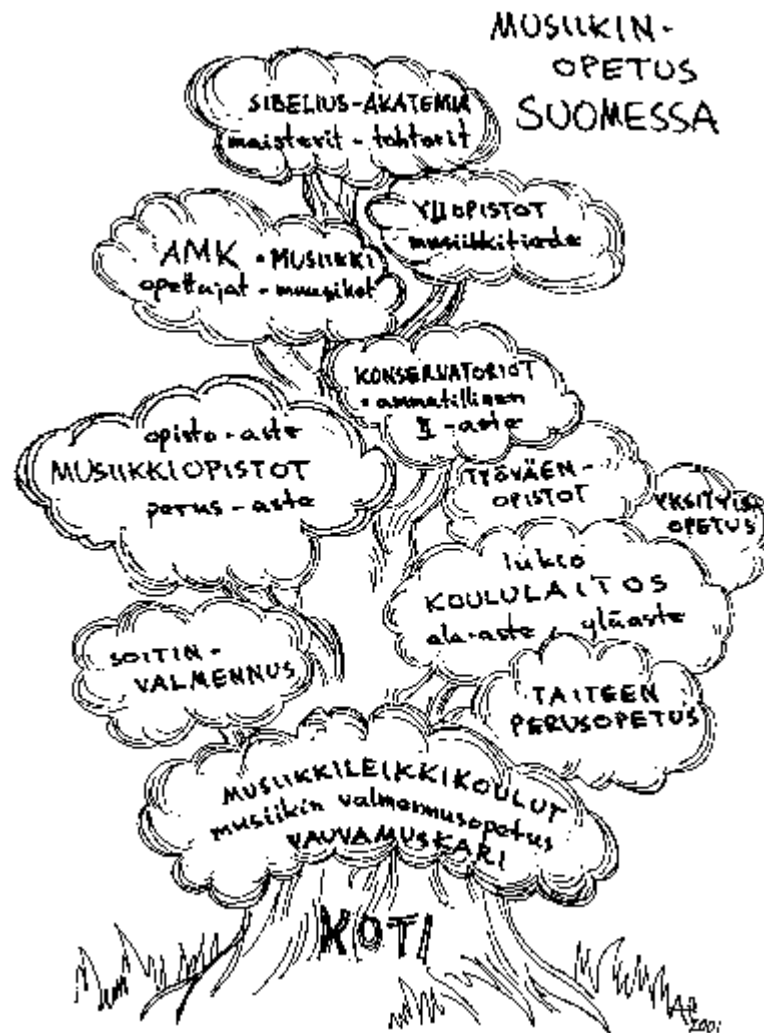
Varhain soittamisen aloittaneiden ja siinä edistyneiden lasten taustalla olivat melkein jokaisessa tapauksessa vanhemmat, jotka osallistuivat jokaiselle soittotunnille ja harjoittivat lasta päivittäin kotona. He huolehtivat lapsen motivaatiosta jatkaa harjoittelua ja yksityiskohtaisesti kertoivat mitä lapsen tulee tehdä. Ben-Tovim ja Boyd neuvoivat kirjassaan: ”Ellet ole sellainen vanhempi, ei kannata ottaa ylimääräistä riskiä ja aloittaa soittotunnit liian varhain.” (Ben-Tovim – Boyd 1985: 14.)

2 Musiikinopetus Suomessa

Melkein joka kolmas suomalainen haluaisi soittaa jotakin soitinta; joku ehkä vakavalla tarkoituksella valmistua vaikkapa ammattilaiseksi, joku toinen vain hiukan huvikseen. Aivan pienet lapset ehkä eivät vielä osaa haluta säännöllistä opetusta; heidän puolestaan aktivoituvat vanhemmat ja huoltajat, jotka samalla huomaavat itsekin olevansa kiinnostuneita musiikin opiskelusta.

Järjestettyä musiikinopetusta on tarjolla monen organisaation toimesta, kuten kuviosta numero yksi ilmenee. Myös yksityishenkilöiden antamalla opetuksella on oma tehtävänsä. Varsinkin suurimmissa kaupungeissa toimii myös kaupallisia musiikkikouluja, jotka rahoittavat koko toimintansa oppilasmaksuilla.

Kuvio 1. Musiikinopetus Suomessa. (SML r.y.n opas: 2001)

Musiikinopetus kouluissa ei kaiken kaikkiaan kykene tyydyttämään niitä tarpeita, joita asiasta kiinnostuneilla oppilailla on. Musiikkiluokat, -linjat ja -lukiot helpottavat tilannetta, mutta monipuoliseen soitinopetukseen näilläkin luokilla ei ole mahdollisuuksia. Tavoitteellinen ja erikoistunut opetus on siten jäänyt erityisoppilaitosten hoidettavaksi. Ne hoitavat valtion ja kuntien tukemina opetuksen niin musiikkileikkikoulun, perusopetuksen kuin ammatillisenkin vaiheen osalta aina korkeakouluopintoihin saakka.

Musiikin perusopetusta järjestetään nykyisin hyvin monimuotoisesti ja lähes kaikenlaiseen tarpeeseen kuten alla olevasta kuvasta näkyy. Monista vaihtoehdoista esitellään seuraavassa musiikkioppilaitoksien tarjoama taiteen laajan oppimäärän mukainen perusopetus, joka noudattaa ympäri Suomen yhteisiä periaatteita.

Musiikkioppilaitos-nimike sisältää väljästi ajatellen paitsi kaikki opetusasteet myös erilaiset opinahjot korkeakoulusta pienimpään musiikkikouluun. Uuden perusopetusta koskevan lainsäädännön astuttua voimaan vuoden 1999 alussa kumoutui samalla musiikkioppilaitoksia koskenut erillislainsäädäntö.

Perusopetusta järjestävät musiikkiopistot toimivat nyt taiteen perusopetuksesta annetun lain 633/98 sekä asetuksen 813/98 mukaisesti. Lain tärkein tehtävä on säätää toiminnan rahoituksesta. Lisäksi laki käsittelee opetussuunnitelmaa, oppilaaksi ottamista sekä arviointia. Asetuksen nojalla ovat Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry:n yli 90 jäsenoppilaitosta valtuutettuja toteuttamaan taiteen perusopetuksen laajaa oppimäärää. Yleinen hallintolaki sekä uusi opetushenkilökunnan kelpoisuusasetus koskevat niin ikään musiikkioppilaitoksia. Ammatillisella koulutuksella on oma lainsäädäntönsä. Lainsäädäntö ei nykyisessä muodossaan anna juurikaan apua oppilaitoksen varsinaisen toiminnan suunnitteluun tai opetuksen järjestämiseen.

2.1 Musiikkiopistoon

Musiikkioppilaitosten tehtävänä on antaa säveltaiteen ja siihen liittyvien muiden taidemuotojen perusopetusta, valmennusta alan ammattiopintoihin ja musiikin ammatillista koulutusta sekä järjestää muuta musiikkikulttuurin kehittämiseen liittyvää toimintaa.

Nämä toimintaperiaatteet olivat kirjattuina vuoden 1998 loppuun saakka voimassa olleeseen musiikkioppilaitoslainsäädäntöön. Uuden lainsäädännön voimaantulosta huolimatta opetus ja muut siihen liittyvät tehtävät hoidetaan edelleen yllä mainittujen periaatteiden mukaisesti.

Suomen musiikkioppilaitosten liitto (SML) r.y. julkaisee opasta musiikkioppilaitoksiin pyrkiville ja niissä opiskeleville sekä heidän vanhemmilleen. Tämän kappaleen, 2.1., tiedot on kerätty oppaasta, johon kirjattujen peruseriaatteiden mukaan opinnot jäsenoppilaitoksissa etenevät.

Musiikin perusopetuksesta vastaavat pääasiassa musiikkiopistot, mutta tämän asteista opetusta annetaan myös konservatorioissa ja jopa Sibelius-Akatemian nuorisokoulutuksessa. On olemassa myös musiikkikoulun nimellä toimivia oppilaitoksia.

Valtio avustaa suurinta osaa musiikkioppilaitoksista lakisääteisellä valtionosuudella, osa saa harkinnanvaraista avustusta ja osa toimii ilman valtionapua. Musiikkioppilaitoksia ylläpitävät lähinnä kunnat, kannatusyhdistykset, säätiöt tai muut yhteisöt.

Oppilaitosten saaman valtionavun merkitys on suuri ja toimintaedellytykset ovat eri laitoksilla tämän vuoksi hyvin erilaiset. Usein myös voimakas kunnallinen tuki on tarpeen. Julkisen tuen määrä vaikuttaa oppilaitoksen lukukausimaksuihin.

Musiikkileikkikoulussa lukukausimaksut ovat alemmat kuin musiikkiopiston varsinaisilla oppilailla. Usein näillä maksuilla katetaan toiminnasta aiheutuvat menot kokonaisuudessaan. Tämä on mahdollista siksi, että musiikkileikkikoulussa käytetään pelkästään ryhmäopetusta, joka on tietenkin halvempaa kuin henkilökohtainen opetus.

Musiikkiopistoissa lukukausimaksujen osuus on keskimäärin 17 % aiheutuvista menoista. Hintahaarukka on leveä. Missään valtakunnallisissa säädöksissä ei ole mainittu lukukausimaksujen määräytymisestä, joten niiden taso on paikallisesti päätettävissä. Samoin on sisarusalennusten ja vapaaoppilaspaikkojen laita. Sisarusalennukset ovat joko euro- tai prosenttimääräisiä ja vapaaoppilaspaikat myönnetään sosiaalisin perustein täysi- tai osavapautuksina.

Musiikkioppilaitokset ottavat uusia oppilaita pääasiassa kerran vuodessa yleensä valintakokeen kautta.

Musikaalisuustestin ja mahdollisen soittonäytteen perusteella valitaan oppilaat seuraavana syksynä oppilaitokseen.

Sopiva musiikkiopintojen aloitusikä on hyvin henkilökohtainen asia. Mitään alaikäraja ei valintakokeissa ole. Keskittymiskyky kokeissa on tärkeää ja pienen lapsen kohdalla kriittinen harkinta ennen kokeeseen menoa on tarpeen. Vaikka periaatteessa on parempi mitä nuorempaan aloittaa, tulevat vastaan käytännön ongelmat. Tunneilla käyminen yksin ei alle kouluikäiseltä tahdo onnistua.

Perusasteella opiskellaan heti alusta alkaen ainakin pääainetta, joka nuoremmilla on jokin soitin. Myös yksinlaulu voi äänenmurroksen ohittaneilla olla mahdollinen pääaine. Aivan mahdotonta ei ole opiskella pääaineena vaikkapa teoreettisia aineita. Kun oppilaat tulevat valintakokeiden kautta varsin erilaisin valmiuksin varustettuina, muodostuu jokaiselle oppilaalle periaatteessa hänen opinnoistaan henkilökohtainen malli. Koko oppilaitosta koskeva opetussuunnitelma hyväksytään paikallisesti ylläpitäjän määräämässä toimielimessä.

Oppilaat aloittavat opinnot varsin eri-ikäisinä ja erilaisin valmiuksin varustettuina. Tästä syystä jokaisen oppilaan opinnot etenevät yksilöllisesti. Opintojen edetessä noudatetaan oppilaitoksen omaa opetussuunnitelmaa ja opettajan ja oppilaan yhdessä räätälöimää henkilökohtaista opinto-ohjelmaa. Oppilaitos seuraa ja tukee kunkin oppilaan tavoitteiden ja opetussuunnitelman toteutumista.

Perusasteen opinnot on jaettu kursseihin. Pääaineesta riippuen niitä on joko kolme tai kaksi. Todistuksen perusasteen opinnoista voi saada 3/3 tason tultua suoritetuksi solistisessa pääaineessa ja teoria/säveltämisessä sekä peruskurssin musiikkitiedossa/-taidossa.

Opinto-ohjelmaan kuuluu lisäksi yhteismusisointi, jota harjoitetaan orkestereissa, kamariyhtyeissä ja kuoroissa.

Mikäli opinnot perusasteella ovat sujuneet hyvin, tulee harkittavaksi opintojen jatkaminen. Ammatillisen II asteen koulutuksen opintoihin voi sekä klassisella että rytmimusiikin puolella hakeutua jo perusasteen opintojen ja peruskoulun tultua suoritetuiksi. Musiikkiopiston päättötodistus edellyttää opintojen jatkamista opistoasteella ja siihen kuuluvien kurssien suorittamista. Tällöin avautuvat useat uudet ammatillisenkin koulutuksen ovet, varsinkin mikäli musiikkiopisto-opintojen rinnalla on tullut suoritetuksi myös lukion oppimäärä. (SML r.y.:2001.)

2.2 Soittimen valinta

Lähes kaikista kookkaista soittimista on nykyisin olemassa pienikokoisia versioita, joten niiden soittamisen voi aloittaa jo hyvin nuorena. Poikkeuksen tekevät vain esim. fagotti ja jotkut muut harvinaisemmat soittimet.

Mikäli kiinnostus kohdistuu sellaiseen soittimeen, josta ei ole käytettävissä pienikokoisempaa versiota, voi aluksi soittaa jotakin saman soitinperheen pienempää versiota ja myöhemmin vaihtaa haluamaansa soittimeen. Esimerkiksi nokkahuilusta voi siirtyä muutaman vuoden opiskelun jälkeen muihin puupuhaltimiin ja viulusta alttoviuluun. Klarinetti käy hyvin fagotin aloitussoittimeksi tai vastaavasti trumpettilla voi aloittaa tuuban opiskelun.

Soittimen valinta saattaa tuntua hieman hankalaltakin sen vuoksi, että alussa ilmenevät käsittelyvaikeudet esim. jousi- ja puhallinsoittimilla pelottavat. Tällaisen arkuuden, jopa pelon tunteen saa kuitenkin poistetuksi vaikkapa kuuntelemalla jonkun taitavan oppilaan esityksiä oppilaskonsertissa.

Joissakin tapauksissa soittimen valintaa saattaa rajoittaa jokin ulkoinen, lapsen kehitykseen tai fyysiseen rakenteeseen liittyvä piirre (esim. koko, motoriikka, puhaltimissa suun rakenne).

2.3 Soitinpankit/soittimien lainaus

Musiikkioppilaitoksilla on yleensä mahdollisuus antaa lainaksi soittimia niille, jotka eivät heti alkuvaiheessa halua hankkia niitä omaksi. Tämä on tärkeää varsinkin sellaisten soittimien osalta, joiden soittoharjoittelu aloitetaan pienikokoisella versiolla ja myöhemmin siirrytään normaalikokoon.

Harvinaisempien soitinten, esimerkiksi isojen vaskien, opetusta kysytään vähemmän ja kuitenkin niiden soittajia tarvitaan. Oppilaitokset antavat mielellään lainaksi soittimia, joita kipeimmin tarvitaan esim. orkesteritoiminnassa. On myös huomattava, että valintakokeissa oppilaita otettaessa orkesterisoitinten opetusta kysyvällä on aina parempi mahdollisuus saada oppilaspaikka kuin esim. pianonsoitosta kiinnostuneella. (SML r.y.: 2001.)

2.4 Suomen musiikkioppilaitosten liitto ry.

Suomen musiikkioppilaitosten liitto (SML) on musiikkioppilaitosten yhteinen kattojärjestö, johon kuuluu 97 oppilaitosta. Jäsenoppilaitoksista 88 on musiikkiopistoja ja 9 konservatorioita ja jäsenistö kattaa koko maan Hangosta Kemijärvelle ja Lieksasta Vaasaan.

SML:n tehtäviä ovat muun muassa musiikkioppilaitosten toiminnan ja tavoitteiden tunnetuksi tekeminen, musiikin perustason ja musiikkiopistotason tasosuoritusten sisältöjen ja arvioinnin perusteiden laadinnasta vastaaminen sekä niiden jakelusta jäsenoppilaitoksille huolehtiminen ja alan kansainvälisten yhteyksien hoitaminen ja kehittäminen kuulumalla jäsenenä kahteen järjestöön EMU (European Music School Union) ja ISME-Finland (member of International Society of Music Education). (www.musicedu.fi)

2.5 Suomen konservatorioliitto ry.

Konservatorioliitto toimii konservatorioiden yhdyssiteenä ja edunvalvojana. Liitto toimii erityisesti musiikkialan ammatillisen peruskoulutuksen kehittämisen eduksi. Jäsenoppilaitokset, 12 konservatoriota, ovat alueensa merkittäviä musiikin osaamis- ja toimintakeskuksia, joihin hakeutuu laajakkaita opiskelijoita myös laajemmasta ympäristöstä.

Konservatorioista 2 sijaitsee Helsingissä, muut tasaisesti pitkin maata. Pohjoisin konservatorio löytyy Oulusta ja itäisin Joensuusta. Turun konservatorio on kaksikielinen. Pietarsaaressa opetus annetaan ruotsin kielellä. Konservatorioista 11 antaa opetusta klassisessa musiikissa. Pop- ja jazzmusiikin koulutusta on Helsingin Pop & Jazz Konservatorion ohella Joensuussa, Jyväskylässä, Kokkolassa, Kuopiossa, Oulussa, Pietarsaaressa, Porissa ja Turussa. Kansanmusiikkia voi opiskella Joensuussa ja Keski-Pohjanmaan konservatoriossa Kokkolassa. Kirkkomusiikoksi voi opiskella Oulussa, Pietarsaaressa ja Turussa. Musiikkiteknologian opinnot löytyvät Helsingin Pop & Jazz konservatorion ohella Porista, Tampereelta ja Turusta. Tampereen konservatorion ohella myös Turussa voi suorittaa tanssialan perustutkinnon. Ammattikoulutuksen lisäksi konservatoriot ovat alueensa suuria musiikin perusopetuksen järjestäjiä. (www.consa.fi)

3 Musiikinopetus Tampereella

Tampereella musiikin laajaa perusopetusta tarjoavat Pirkanmaan Musiikkiopisto ja Tampereen konservatorio. Jo vauvamuskarista voi aloittaa ja noin kouluikäisenä pyritään musiikin perusopetukseen ja valitaan oma soitin. Opetusta pääaineessa saa 45–60 minuuttia viikossa ja sen lisäksi lapset osallistuvat musiikin teorian ja säveltapailun ryhmätunneille. Soittotaidon karttuessa kuvaan tulee mukaan yhteismusisointi, orkesterisoitinten soittajilla tietenkin erilaiset orkesterit sekä kamarimusiikkikokoonpanot ja pianisteilla kuorot tai nelikätinen pianonsoitto.

3.1 Tampereen konservatorio

Tampereen konservatorio (kuvio 2) on II asteen ammatillista koulutusta ja musiikkiopisto-opetusta antava yksityinen oppilaitos. Elokuusta 1997 alkaen Tampereen konservatorion kanssa samoissa tiloissa on toiminut Pirkanmaan ammattikorkeakoulun musiikin koulutusohjelma, jossa opiskelija voi suorittaa kirkkomusiikin, musiikkipedagogin, musiikinohjaajan, esittävän säveltaiteen, säveltäjän, musiikkiteknologian tai teatterimusiikin ja musiikkidraaman suuntautumisvaihtoehtojen mukaiset opinnot.

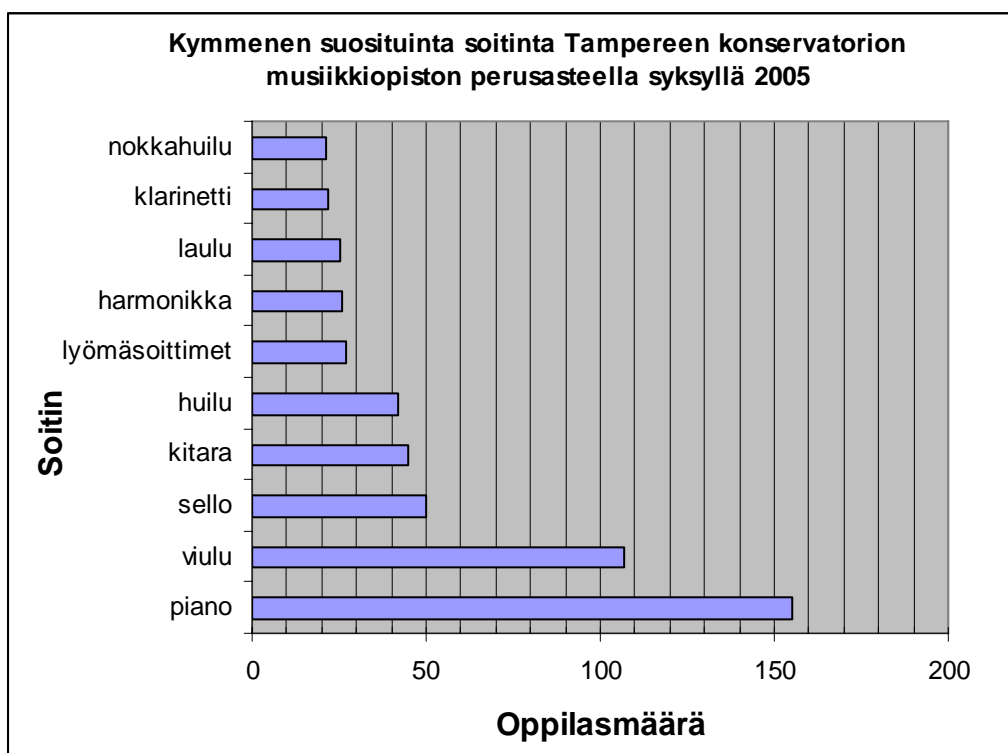
Kuvio 2. Tampereen konservatorio.

Musiikkiopiston perustason tavoitteena on oppilaan oman instrumentin hallinta siten, että hän kykenee sekä sooloesityksiin että yhteismusisointiin. Oppilaat valitaan keväisin pääsykokeella. Opinnot kestävät pääsääntöisesti 10 vuotta. Opetus sisältää solistisen pääaineen, yleisten aineiden ja yhteismusisoinnin oppitunteja. Opetusajat ovat 45 – 60 min/aine. Yleisten aineiden opiskelu alkaa heti ensimmäisenä opintovuotena musiikin perusteet -ryhmissä. Yhteismusisointiin oppilaat osallistuvat kuorossa, orkestereissa tai kamarimusiikkiryhmissä. Käyntikertoja konservatoriolla voi tulla hyvinkin 3 viikossa, riippuen opetusajoista ja –ryhmistä, jonka takia musiikin opiskelu edellyttää oppilaalta sitoutuneisuutta ja musiikillista innostusta. Oman työn (harjoittelun ja musiikin kuuntelun) merkitys edistymiselle on suuri. Luku-kausimaksu on 240 euroa.

Musiikkiopistotason tavoitteena on kehittää oppilaan musiikin perustasolla opittuja taitoja niin, että hänellä on edellytykset musiikkiharrastuksen itsenäiseen jatkamiseen tai musiikin korkeakouluopintoihin. Oppilasvalinnoista päättää rehtori. Opinnot kestävät pääsääntöisesti neljä vuotta. Musiikkiopistotasolla tulee tehdä pääaineen kurssisuoritus D sekä musiikin perusteiden päättötodistus. Oppilaan on lisäksi osallistuttava yhteismusisointiin opintojen ajan. Lukukausimaksu on 240 euroa. (www.tampereenkonservatorio.fi.)

Seuraava kuvio, numero 3, Tampereen konservatorion perusasteen suosituimmista soittimista vastaa varsin hyvin valtakunnallistakin musiikkioppilaitosten soitinjakaamaa. Suosituimmat soittimet piano ja viulu keräävät suurimmat oppilasmäärät, kun taas puhallinsoittimiin, erityisesti vaskisoittimiin on hakijoita hyvin vähän.

Kuvio 3. Suosituimmat soittimet Tampereen konservatoriossa syksyllä 2005.

3.2 Pirkanmaan musiikkiopisto

Tampereen NMKY ry:n ylläpitämä Pirkanmaan musiikkiopisto (kuviot 4) aloitti toimintansa 6.9.1970 johtajanaan diplomiurkuri Matti Hannula. Opetus tapahtui aluksi Tampereella pääosin NMKY:n Puisto-Emmauksen tiloissa Hämeenpuisto 14:ssä. Hyvin pian toiminta laajeni ympäristökuntiin käsittäen parhaimmillaan parisenkymmentä opetuspistettä kahdeksassa eri kunnassa. Vuosien kuluessa toiminta on keskittynyt ja tällä hetkellä opiston opetuspisteitä ovat Tampereen lisäksi Kangasala, Nokia, Pirkkala ja Vammala. Tampereen toimitilana on vuodesta 1984 ollut Eteläpuisto 4:ssä sijaitseva vuonna 1905 valmistunut jugend-rakennus, joka paikkakunnalla tunnetaan myös historiastaan ruotsalaisten vanhainkotina nimellä "De Gamlas Hem".

Kuvio 4. Pirkanmaan musiikkiopisto.

Klassisella linjalla opiskelevat henkilöt, jotka on pääsykokeen perusteella hyväksytty oppilaitoksen oppilaiksi. Opiskelu sisältää solistisen pääaineen, musiikin perusteiden (teoria-aineiden) opiskelun ja yhteismusisoinnin. Musiikin perusteiden oppiaineita ovat perustasolla musiikin perusteet (teoria ja säveltapailu) ja musiikkitieto sekä opistotasolla lisäksi harmoniaoppi (kirjoitus ja soitto). Yhteismusisointiin osallistutaan opetussuunnitelman mukaisesti orkestereissa, kamarimusiikkiyhtyeissä, kuoroissa tai pop/jazz-yhtyeissä oppilaan henkilökohtaisten taitojen mukaan.

Ensimmäinen opiskeluvuosi on ns. koevuosi, jonka opintomenestyksen perusteella päätetään oppilaan siirtämisestä kurssilinjan varsinaiselle oppilaspaikalle. Oppilaalla voi olla myös toinen koevuosi. Opetusaika on koeajalla 30 - 45 minuuttia viikossa. Perustasolla annetaan opetusta pääaineessa 30 - 60 minuuttia viikossa ja opistotasolla 45 - 90 minuuttia viikossa. Musiikin perusteiden opetusta annetaan 60 - 90 minuuttia viikossa. Yhteismusisointiryhmät toimivat lukuvuosittain vahvistettavan opetus- ja toimintasuunnitelman mukaan tai erikseen sovittavina periodeina. Lukuvuoden pituus on 35 opetusviikkoa.

Opiskeluaika perustasolla on enintään 6 vuotta ja opistotasolla 4 vuotta. Lukukausimaksu lukuvuonna 2005 - 2006 on 245 euroa. Opiskelu on valtion ja kuntien tukemaa.

Pop-jazz linjalla, opiston kevyen musiikin linjalla saa opetusta laulussa, pianon-, saksofonin- ja lyömäsoittimiensoitossa, sähkökitaran ja –bassonsoitossa ja sen lisäksi linjan

opiskelijat osallistuvat yhteyöskentelyyn ja musiikin perusteiden (teoria-aineiden) opetukseen.

Opetus on pääpiirteissään perusopetusta ja opistossa voidaan suorittaa peruskurssien 1-2-3/3 lisäksi myös I-kurssi. Pop/jazz-instrumenteissa ja musiikin perusteissa kurssivaatimukset ovat valtakunnallisesti hyväksytyjä.

Linjan opetuksessa pyritään antamaan valmiuksia kaikissa pop/jazz-musiikin tyyeissä sekä mm. improvisointi- ja biisintekotaitojen kehittämisessä. Tavoitteena on, että kaikki opiskelijat saavat osallistua yhteyöskentelyyn opiskelunsa aikana, joka yleensä kestää 3-5 vuotta. Suoritettuaan perusopinnot linjalla, opiskelijoilla on niin halutessaan valmius haakeutua ammattiin johtaviin opintoihin. Lukukausimaksu on 475 euroa. (www.pirkanmaanmusiikkiopisto.net.)

3.3 Seurakuntien musiikinopetus

Tampereen ev.lut. seurakunnat tarjoavat kouluikäisille lapsille ja nuorille mahdollisuuden soiton opiskeluun ilman pääsy-tutkintoa pätevien opettajien opetuksessa. Opetus tapahtuu seurakuntien tiloissa eri puolilla kaupunkia arkipäivisin ilta-päivästä iltaan. Opetusaineina on useita eri instrumentteja, mm. piano, klassinen kitara, lyömäsoittimet, kantele, harmonikka, jousisoittimista alttoviulu, sello ja viulu, puhaltimista trumpetti, klarinetti, saksofoni, nokkahuilu, alttonokkahuilu sekä poikkihuilu.

Opetustoiminnan ohella järjestetään musiikkitapahtumia seurakunnissa. Nuorten musiikkitoimintaan kuuluu myös puhallinorkesteri. (www.tampereenseurakunnat.fi.)

Lukukausimaksut:

- 20 min/vko, 180 €, ev.lut srk:n jäsenelle 150 €
- 30 min/vko, 245 €, ev.lut srk:n jäsenelle 205 €
- 45 min/vko, 360 €, ev.lut srk:n jäsenelle 300€
- pariopetus pianossa 40min/2 opp./vko 180 €, ev.lut srk:n jäsenelle 150€
- 5-kielinen kannel 3-5 opp. ryhmässä 30 min/vko, 80 €
- 5-kielinen kannel 3-5 opp. ryhmässä 45 min/vko, 100 €

3.4 Yhdistysten ym. musiikinopetus

Kansalaisopisto Ahjola ja Tampereen työväenopisto antavat musiikinopetusta edullisesti ja Tampereella on useita soittokuntia, jotka tarjoavat myös nuorille opetusta ja yhdessä soittamista.

Tampereen kaupungin nuorisotoimella on jonkin verran musiikinopetusta, lähinnä bändisoittoa ja kitaransoiton alkeita. Lisäksi kaupungista löytyy useita yksityisiä musiikkikouluja.

Esimerkkejä Tampereen työväenopiston tarjonnasta:

- Pianonsoiton ryhmäopetus, 110 € lukukausi
- Kitaransoittokurssi, 140 € lukukausi
- Kanteleensoiton pienryhmäopetus, 50 € lukukausi

Esimerkkejä kansalaisopisto Ahjolan tarjonnasta:

- Viisirivisen harmonikan soitto, 33 € lukukausi
- Sähkökitaran soitto, 33 € lukukausi
- Laulukurssi, 33 € lukukausi

4 Soittimen hankinta - perheet kertovat

Haastatellut perheet on valittu sattumanvaraisesti ja haastateltavina ovat olleet perheestä A vanhemmat sekä lapsi, perheestä B äiti, perheestä C isä sekä perheestä D äiti. Haastattelut ovat kestäneet puolesta tunnista tuntiin ja ne on tehty kesän ja syksyn 2005 aikana. Haastateltuja pyydettiin muistelemaan lapsen soittoharrastuksen aloittamista, soittimen hankintaa ja edistymisen myötä mahdollista vaihtoa isompaan.

4.1 Perhe A

Antti aloitti harmonikansoiton 5-vuotiaana yksityisessä harmonikkakoulussa vuonna 1983. Opettajan avustuksella vanhemmat ostivat uuden harmonikan ja maksoivat siitä noin 550 euroa.

Poika edistyi hyvin ja jo kahden vuoden kuluttua piti ostaa isompi soitin. Löytyi käytetty ja hinta oli 830 euroa.

Vuonna 1987 Antti pyrki ja pääsi Tampereen konservatorioon oppilaaksi ja soitinta piti vaihtaa paremmaksi (piti olla melodiabasso) tavoitteellisen musiikinopiskelun vaatimusten mukaan. Uuden harmonikan hinta oli n. 1830 euroa.

Poika kasvoi ja 13-vuotiaana tuli taas isomman soittimen hankinta ajankohtaiseksi. Uusi soitin maksoi 3600 euroa.

Lukioaikana Antti päätti hankkia musiikista ammatin ja soittimen laatuvaatimusten takia hankittiin parempi soitin, tällä kertaa käytetty, 10 vuotta vanha, hinta 6700 euroa.

Harmonikka on erinomainen esimerkki soittimesta, jota joudutaan vaihtamaan lapsen kasvaessa. Myös soittimen laatuvaatimukset kasvavat soittotaidon parantuessa. Harmonikkaa joudutaan lisäksi huoltamaan kahden, kolmen vuoden välein.

Vuonna 2005 Antti maksoi huollosta 600 € ja hintaan pitää lisätä vielä kuljetukset Tampereelta Nurmijärvelle, koska hyviä huoltajia on harvassa. Vikakorjauksiin Antti arvioi menevän vielä noin 200 € vuosittain.

Vanhemmat ovat joutuneet ottamaan itse paljon selvää soittimen hankintaan liittyvistä asioista. Opettajan vihjeiden avul-

la, kyselemällä ja soittelemalla on päästy kauppaneuvotteluihin ja käyty katsomassa soitin. Usein on matkustettu laajalti Etelä-Suomessa. Opettajat ovat kyllä neuvooneet, mutta eivät ole halunneet ottaa vastuuta käytettyjen soittimien kaupoista.

Nyt Antin haaveena on tilata oma harmonikka mittatilaustyönä. Italiassa on kylä, jossa on neljä tehdasta. Maailman harmonikoista 90 % valmistetaan siellä.

4.2 Perhe B

Viivi aloitti musiikkiharrastuksen neljävuotiaana ja kävi Tampereen konservatorion musiikkileikkikoulua kolme vuotta, kunnes tuli aika pyrkiä musiikkiopiston perusasteelle samaan aikaan kuin peruskoulu alkoi. Viivi halusi soittimekseen pianon, siitä ei ollut keskusteltavaa.

Musiikkileikkikoulussa järjestetään soitinesittely-tilaisuuksia, joissa lapsi saa tutustua eri soittimiin ja yrittää löytää itselleen mieleisen. Soittimen valinta tapahtuu usein summittaisesti. Esimerkiksi piano saattaa jo olla kotona tai valintaan saattaa vaikuttaa myös soitinesittelijän persoona ja kyky esitellä soitintaan houkuttelevasti.

Perhe sai pianonsoitonopettajalta ylimalkaiset ohjeet hankkia piano jostain musiikkiliikkeestä eikä ollut väliä oliko se käytetty vai uusi. Soittimen korkean hinnan ja perheen taloudellisen tilanteen vuoksi keskellä talonrakennusvelkoja päädyttiin käytettyyn pianoon, joka saatiin edullisesti pianovirittäjän kauppaamana. Hinta oli 1 000 euroa ja myyjä lupasi ostaa sen takaisin myöhemmin. Kuulosti hyvältä, vaikka perhe ei laadusta mitään ymmärtänytkään.

4.3 Perhe C

Klaus kävi myös kolme vuotta Tampereen konservatorion musiikkileikkikoulua ja viimeisenä vuonna hän aloitti kitaransoiton. Koska lapset olivat pieniä, sopi opettaja musiikkiliikkeen kanssa tilauksesta, sillä pikkukitaroita ei ole tavallisesti myynnissä. Vanhemmilta hän varmisti, sopiiko tällainen järjestely. Landola-merkkinen pikkukitara maksoi vuonna 1999 alle 100 euroa ja mukaan tuli nuottiteline, soitinpussi ja opaskirja.

Klaus on jatkanut kitaransoittoa Tampereen evankelis-luterilaisten seurakuntien järjestämässä musiikinopetuksessa ja kohta on edessä isomman kitaran hankinta. Klausin vanhempien mielestä soitinhankinta oli edullinen esimerkiksi pianon hankintaan verrattuna ja he ovat valmiit panostamaan pojan harrastukseen. Pojalle onkin jo ostettu ylimääräisenä sähkökitara, joka vahvistimen kanssa maksoi n. 750 euroa.

4.4 Perhe D

Neljännessä haastattelussa perheessä kaikki kolme lasta harrastavat musiikkia. He ovat opiskelleet Tampereen konservatoriossa ja ovat kaikki jo aikuisia. Perheen äiti on opettajana musiikkioppilaitoksessa, joten soitintietämyksessä hän ei ollut täysin ummikko. Hän piti kuitenkin yhteistyötä kyseisen soittimen opettajan kanssa ehdottoman tärkeänä. Hänen mielestään soitinta ei voi ostaa ilman opettajan apua.

Vanhimmalla tyttärellä oli musiikkiopistoaikana fagotti lainassa oppilaitoksesta, jolloin maksettiin ainoastaan soitinvuokraa. Hänen muutettua paikkakuntaa työn perässä, piti hankkia oma soitin. Fagotti maksoi noin 6 000 euroa.

Poika soittaa pasuunaa ja hänelle hankittiin uusi basso-pasuuna, hinta 4 000 euroa.

Nuorin tytär opiskelee parhaillaan musiikkipedagogiksi. Hänen instrumenttejaan ovat piano, laulu ja trumpetti. Perheeseen ostettiin aikoinaan piano, hinta oli uutena noin 5 500 euroa. Aloitusvaiheessa käytetty taskutrumpetti maksoi 750 euroa ja nyt vaativampaan opiskeluun tarkoitettu trumpetti maksoi noin 2 000 euroa.

5 Soittimen hankinta - opettajat kertovat

Opettajien haastattelut toteutettiin syksyllä 2005 kutsumalla heidät yksitellen rauhalliseen kahvilan nurkkaukseen. Kaikille esitettiin samat kysymykset:

- millä hinnalla soittoharrastusta aloittava lapsi pääsee soittimen omistajaksi?
- kuinka paljon opettaja neuvoo ja auttaa soittimen hankinnassa?
- ovatko vanhemmat yllättyneitä soittimien hinnoista?
- miten toimitaan, kun oppilaan kasvaessa tarvitaan uusi soitin?

Haastattelut kestivät puolesta tunnista kahteen tuntiin.

Altoviulunsoitonlehtori Olli-Pekka Karppinen Tampereen konservatoriosta kertoo normaalien jousisoittimien aloitussoittimien, 1/4 – 1/2 viulujen, maksavan noin 700-800 euroa. Hinta sisältää soittimen, jousen ja kotelon. Olkatuet maksavat muutaman kymmenen euroa.

Kysymykseeni opettajan roolista soittimen hankinnassa, hän vastaa: ”Opettajat toimivat aikalailla eri tavoin; osa myy soittimen itse ja osa kehottaa käymään musiikkikaupassa. Kummatkin tavat ovat yhtä huonoja. Olen itse yrittänyt auttaa oppilaita tarvittavassa määrin, ts. ohjaan heidät luotettavan viulunrakentajan (esim. Tampereella Karin Groebel ja Helsingissä Risto Vainio & Co) luokse. Asiantuntevalla viulunrakentajalla on yleensä enemmän valinnanvaraa sekä huolto- ja korjauspalvelu. Tarvittaessa lähdän itse mukaan valitsemaan soitinta.”

Olli-Pekka Karppisen mukaan toiset vanhemmat hämmästelevät soittimen hintaa ja haluavat vuokrata soittimen oppilaitoksesta, kun taas toisille tuntuu olevan sitä parempi mitä kalliimpi soitin on. (Karppinen 26.10.2005, haastattelu.)

Harmonikansoitonlehtori Markku Lindeman Tampereen konservatoriosta arvioi lapsen ensimmäisen harmonikan maksavan käytettynä noin 500 euroa. Uuden hintaan voi lisätä puolet lisää. Koska soittimia on kovin eritasoisia ja eri järjestelmillä, ovat opettajan neuvot soittimen hankinnassa tärkeitä. Lapsen koko ja ikä vaikuttavat myös soittimen valintaan. Harmonikansoitonopettajien yhdistys ylläpitää verkossa sivua, jonka kautta opettajat voivat valtakunnallisesti olla yhteydessä ja ostaa tai myydä soittimen. Opettajilla on suhteet myös maahantuojiin, joten sitä kautta kauppa syntyy luotettavasti. (Lindeman 31.10.2005, haastattelu.)

Kitaransoitonopettaja Jorma Salmela Pirkanmaan ammattikorkeakoulun musiikin yksiköstä arvelee kitaransoiton lähtevän käyntiin noin 100-200 euron panostuksella riippuen kitaran laadusta; esim. onko kansi kokopuuta vai vaneria? Tampereella kitaransoitonopettajien käyttämiä musiikkiliikkeitä ovat Tampereen Soitinkeskus, Tampereen musiikki ja Ahosen musiikki. Opettajat auttavat lasta ja vanhempia laadukkaan ja oikeankokoisen kitaran valinnassa. (Salmela 31.10.2005, haastattelu.)

Käyrätorvensoitonlehtori Päivi Pyymäellä Tampereen konservatoriosta on laaja kokemus eri puhallinsoittimista ja niiden hankinnasta, koska hän on pitkään johtanut useita puhallinorkestereita. Käytännössä huilu, klarinetti ja trumpetti ovat soittimia, jotka oppilas joutuu ostamaan, kun taas jousisoittimia ja isoja vaskia, kuten käyrätorvia, baritonitorvia ja tuubaa saa oppilaitoksista vuokralle. Vuokraus maksaa 100 euroa vuodessa, joten esim. kymmenen vuoden opiskelu aiheuttaa 1000 euron soitinvuokrakustannukset.

Usein vanhemmat ovat valmiita kustantamaan alle 1000 euron soittimen, kun ovat varmistuneet lapsen soittoharrastuksen jatkuvuudesta, mutta sitä kalliimpi aiheuttaa jo tarkkaa harkintaa.

Päivi Pyymäen mielestä soitinta ei voi ostaa ilman opettajaa. Yleensä vaskisoittimen valinnut oppilas on noin kymmenen vuoden ikäinen. Hän saattaa soittaa lainasoitinta 6-7 vuotta. Sen jälkeen tulee hankittavaksi oma soitin. Esimerkiksi hyvä käyrätorvi maksaa Pyymäen arvion mukaan noin 3000 euroa, sitä halvempaa ei kannata ostaa vaikka niitä musiikkiliikkeiden ikkunoilla saattaa tarjouksessa ollakin. Soitin pitää aina kokeilla ja takuu valmistusvirheille on tärkeä. Takuu on yleensä vuoden mittainen. Opettaja valitsee hintalaatusuhteeltaan hyviä soittimia ja mitä halvempi soitin on, sitä tärkeämpää on testaaminen. Varsinaiset sudenkuopat ovat ns. isojen vaskien kohdalla. Halvat soittimien hinnat ve-toavat vanhempiin, mutta niillä soittaminen jää Pyymäen mukaan varsin lyhytaikaiseksi.

Soittimen osto tapahtuu käytännössä näin: opettaja kyselee valtakunnallisilta maahantuojilta, esim. Turusta Soitin-Laineen, Helsingistä F-Musiikin tai Tampereella Tampereen musiikin välityksellä tarjouksia tietyistä tunnetuista merkeistä. Kaikkien soittimien on oltava laadukkaita. Soittimet tuodaan musiikkiliikkeeseen ja niitä käydään kokeilemassa yhdessä oppilaan kanssa. Varataan päivä aikaa, laitetaan soit-

timet rinkiin ja vuorotellen opettaja ja oppilas ottavat tuntumaa soittimiin. Äänen finessit, tuntuma soittimeen ovat oppilaan päätettäviä asioita. Hänhän kauppa tekee, mutta opettaja varmistaa, että ei osteta ”sikkaa säkissä”.

Pyymäki kertoo kalleimman puhallinsoittimen olevan fagotin, jonka saa noin 5000 eurolla + arvonlisävero. Myös lyömäsoittimiensoiton aloittavan lapsen vanhemmat voivat varautua lapsen edistyessä n. 2000 euron kustannuksiin, vaikka aloitus-rumpusetin saakin noin 500 eurolla. (Pyymäki 1.11.2005, haastattelu.)

Seuraavaan taulukkoon, numero 1, on kerätty Päivin antamat hinta-arviot puhallinsoittimista, joiden hinta-laatu-suhde on kohdallaan.

Taulukko 1. Hinta-arviot laadukkaista puhallinsoittimista.

Soitin	Hinta
Huilu	400 €+ alv.
Oboe	1400 €+ alv.
Klarinetti	350 €+alv.
Alttosaksofoni	700 €+ alv.
Fagotti	400 €+ alv.
Trumpetti	700 €+ alv.
Käyrätorvi	1400 €+ alv.
Pasuuna	700 €+ alv.
Baritoni	1400 €+ alv.
Tuuba	3000 €+ alv.
Lyömäsoittimet	n. 1800 €+ alv.

6 Soittimen hankintaan liittyvää tutkimusta

Seuraavissa alla olevissa tutkimuksissa on monipuolisesti valotettu vanhempien roolia lasten soitonopiskelussa ja soittimen valintaan liittyviä tekijöitä. Työt ovat syntyneet tarpeesta antaa tietoa ja opastusta vanhemmille uudessa, oudossa tilanteessa. Kaikki kirjoittajat ovat sitä mieltä, että soittimen valinnassa opettajan rooli neuvonantajana on välttämätön.

Minna Kurki tutki Sibeliuksen Akatemian lopputyössään vaskisoittimen valintaan liittyviä perusteita ja taustatekijöitä ja instrumentin hankintaan liittyvää tietoa hän kysyi kahdella kysymyksellä.

Oliko instrumentin hankinnassa vaikeuksia? Tämän kyselyn mukaan soittimen hankinta ei tuottanut vaikeuksia. Edes soittimen rahoitusta ei pidetty vaikeana, vaikka aloittelijankin vaskipuhaltimet maksoivat tutkimuksen tekoaikaan noin 500 eurosta ylöspäin aina noin 5000 euroon asti.

Kerro mistä/miten sait ensimmäisen soittimesi? Useimmat oppilaat olivat saaneet ensimmäisen soittimensa lainaksi musiikkiopistosta tai orkesterista, jossa harrastivat soittoa. Kyselyyn osallistuneista peräti 66,7 % oli aloittanut soittoharjastuksen lainasoittimella. Instrumentin oli ostanut omaksi 23,5 % vastaajista. Lainaamisen ja ostamisen lisäksi hankintatavoiksi mainittiin jo kotona olleen instrumentin käyttöönotto tai lahjaksi saaminen.

Oli mielenkiintoista huomata, ettei instrumentin hankinta ollut este soitinharrastukselle, vaan tarvittavat rahat ja sopivat instrumentit olivat melko helposti saatavilla, kiitos kohonneen elintason ja lainattavien instrumenttien. (Kurki 1997:13-14.)

Paula Hagman kirjoittaa tutkielmassaan vanhempien roolista lasten soitonopiskelussa. Henkisen roolin puitteissa käsitellään lapsen motivointiin, harjoitteluun ja musiikin kuunteluun liittyviä asioita. Käytännöllisessä roolissa tulee esiin vanhempien taloudellinen tuki ja lapsen aikataulujen järjestäminen. Vanhemmat itse kokivat tärkeimmäksi tehtäväkseen lapsen kannustamisen ja innostamisen. (Hagman 1987.)

”Soittoharrastusta aloitettaessa on ensimmäisenä hankittava lapselle soitin. Tällöin kannattaa muistaa soittimen laadun ja hinnan vastaavan suurin piirtein toisiaan. On kyseenalaista ostaa aivan halvinta huonoa soitinta, vaikka ei olisikaan varma lapsen innostuksen pysyvyydestä, sillä huonolaatui-

nen soitin jo itsessään voi tappaa lapsen soittohalut. Tosi-
asia on myös se, että lapsen varttuessa tarvitaan aina laa-
dukkaampia soittimia, jolloin hinnatkin kohoavat. Myös soi-
tinta valittaessa pitäisi pyrkiä aina ottamaan huomioon lap-
sen oma mielipide. Ei ole viisasta tyrkyttää nuorimmalle lap-
selle vastoin tämän tahtoa esim. vanhemmilta sisaruksilta
jäänyttä soitinta, vaikka järjestely taloudellisesti olisikin edul-
linen.” (Hagman 1987:9.)

Lapsen soittimen valintaan liittyviä tekijöitä tarkasteli Pia
Heikkinen tutkielmassaan vuodelta 1999. Hänen työnsä tär-
kein tehtävä oli toimia tietopakettina sellaisten lasten van-
hemmille, jotka parhaillaan miettivät lapselleen soveltuvaa
soitinta. Heikkinen oli kerännyt yksiin kansiin tietoa eri soit-
timista ja niiden soittamisesta, tietoa, josta on käytännön
hyötyä.

Soittimen valinta on ratkaiseva asia. Jos lapsi ihastuu johon-
kin tiettyyn soitimeen, tulisi häntä myös kuunnella tässä asi-
assa. Lapsen mielenkiintoa voi olla täysin mahdoton kääntää
johonkin toiseen soittimeen eikä näin pidäkään tehdä. Erilai-
set soittimet asettavat kuitenkin erilaisia vaatimuksia soitta-
jalleen ja nämä tulisi selvittää hyvin etukäteen, jotta vääriä
instrumenttivalinnoilta vältyttäisiin.

Tutkimus osoitti, että eniten soittimen valintaan vaikutti mo-
nesti kotona valmiiksi ollut soitin. Toinen merkittävä vaikutta-
ja olivat ystävät. Soittimen ominaisuudet eivät olleet niinkään
merkittävässä roolissa valintaa tehtäessä.

Heikkinen oli kyselylomakkeilla, jotka kohdistettiin mm. mu-
siikkiopistoon pyrkivien lasten vanhemmille, hankkinut tietoa
tutkimustaan varten. Yksi kysymys koski soittimen hinnan
merkitystä. Vaikka soittimien hinnat vaihtelevat hyvinkin suu-
resti, katsoivat vastaajat hinnalla olevan jonkin verran merki-
tystä, mutta ei paljon. Heikkisen mielestä soitinhankinnassa
on syytä käyttää asiantuntijaa eli opettajaa apuna. Kannat-
taa myös miettiä, olisiko syytä ostaa soitin uutena vai käytet-
tynä. Joskus voi onnistua myös soittimen lainaaminen tai
vuokraaminen. (Heikkinen 1999: 45.)

7 Kustannusten vertailua

7.1 Soittimen vuokraaminen

Soittimen vuokraaminen on monille turvallisin ja järkevin soittimen hankintatapa. Joissakin oppilaitoksissa vuokrausvaihtoehto on vielä olemassa, mutta suurien huolto- ja hoitokustannusten vuoksi esimerkiksi Tampereen konservatoriossa harkitaan vuokraamisen supistamista.

Seuraavassa esimerkkejä soitinvuokrista, soittimesta riippumatta hinta on aina sama.

Tampereen konservatorio	100 €/vuosi/soitin
Pirkanmaan musiikkiopisto	70 €/vuosi/soitin
Ylä-Pirkanmaan musiikkiopisto	25 €/vuosi/soitin

7.2 Soittimen osto musiikkiliikkeestä

Monet vanhemmat haluavat kuitenkin vakuututtuaan tarpeeksi lapsen soitinvalinnasta ostaa soittimen omakseen. Soitinta ostettaessa on syytä huomioida monia asioita ja muutamia nyrkkisääntöjä soittimista on ostajan aina hyvä tietää.

Soittimen oston tulisi olla sijoituksena hyvä. Kerralla kannattaa hankkia hyvä soitin. Soittimen laadun ja hinnan tulee vastata suurin piirtein toisiaan. Tosiasia on myös, että lapsen varttuessa tarvitaan aina laadukkaampia soittimia, jolloin hinnatkin kohoavat.

Soittimen lisäksi tarvitaan lukuisia lisätarvikkeita. Jousisoittaja esimerkiksi tarvitsee soittimeensa kotelon, kieliä (jotka tarvitsee ajoittain uusia), olkatukia, hartsia ja nuottitelineitä. Olka- ja leukatuet ovat usein hankalia, koska yleensä ennen sopivan löytymistä joudutaan kokeilemaan useita vaihtoehtoja.

Soitinta joudutaan myös huoltamaan ja korjaamaan tarpeen tullen. Soittotunnit ja niihin liittyvät matkat voivat olla myös huomattava kustannuserä.

Hyvän soittimen valinnassa opastavat maallikkoa musiikkiliikkeiden myyjät, musiikin ammattilaiset eli soitonopettajat sekä alan asiantuntijat. Soittimia hinnoittelevat niiden valmis-

tajat, jotka huolehtivat siitä, että tavallisillakin perheillä on varaa hankkia kotiinsa kunnollisia soittimia.

Hyvän soittimen ominaisuuksiin vaikuttavat suuressa määrin sen laatu ja soitto-ominaisuudet. Useammassa musiikkiliikkeessä on hyvä käydä jo hintavertailunkin kannalta, mutta soitinta tulee aina myös kokeilla sekä sointinsa että rakenteensa puolesta. Soittimet ovat käsityön taidonnäyteinä jokainen aina oma yksilönsä ja siksi myös eri ominaisuuksiltaan erilaisia.

Soittimien hintoja määrää niiden laadun lisäksi kansainvälinen kilpailu. Kalliimpi soitin on parempi niin laadultaan kuin muiltakin ominaisuuksiltaan. Halvemmat soittimet ovat usein pettymyksiä taiteellisessa ja musiikillisessa mielessä, laadusta puhumattakaan. Toisaalta soittimen jälleenmyyntitilanteessa saa kunnan soittimesta käytettynäkin paremman hinnan kuin huonolaatuisesta. Hyvän soittimen arvo säilyy ja huippulaatuisissa se iän mukana jopa nousee. (Moisio1999: 22.)

Kiertokäynti muutamassa musiikkiliikkeessä Tampereella tuotti seuraavat vastaukset kysymykseen, minkä hintaisella soittimella aloittava musiikin harrastaja pääsee soittamisen alkuun. Kyseeseen tulivat laadullisesti tavoitteelliseen musiikinopiskeluun sopivat soittimet. Seuraavassa taulukossa numero 2 on yhteenveto hinnoista.

Taulukko 2. Hyvien aloitussoittimien hintoja tamperelaisissa musiikkiliikkeissä syksyllä 2005.

Liike	Tampereen musiikki	Ahosen musiikki	Tammer-Piano ja Soitin Ky
Soitin	€	€	€
Piano	uusi n. 3000 käytettyjä myös	-	uusi n. 3500 käytetty 1500-2000
Viulu	n. 300-600	n. 450	kiinalainen n. 166-239 korealainen, saksalainen n. 380
Kitara	140-235	129	129
Harmonikka	italialainen uusi n. 2000 käytetty alk. 1000 melodiabassolla yli 5000	uusi Giu- lietti 5300 käytetty alk. 1500	-

Kauppias Lasse Lahtinen, Tammer-Piano ja Soitin Ky:stä, kertoi, että pianojen hintataso on alentunut viime vuosina. Viulujen hinnat sisältävät kotelon. Soittimien kuluiksi täytyy vielä laskea pianon viritys mielellään vuosittain sekä viuluisa jousien hankinta ja huolto.

Tampereen musiikista löytyy uusien soittimien lisäksi myös paljon vaihtosoittimia. Viulun hintaan sisältyy kotelo ja jousi. Harmonikoista hinnaston arvokkain on 3-äänikertainen, painavampi melodiabasso, jota tarvitaan tavoitteellisessa musiikkiopisto-opiskelussa.

7.3 Soittimen osto internetistä

Internetin kautta löytyy myös useita soitinkauppoja, joista saattaa saada soittimen hyvinkin edullisesti. Tällä tiellä on kuitenkin muutamia sudenkuoppia, jotka kannattaa kiertää. Ensinnäkin, soitinta ei pääse ennen ostoa kokeilemaan, ja varsinkin käytettyjä soittimia kaupattaessa soittimen kunnosta ja laadusta on mahdotonta saada luotettavaa tietoa. Toiseksi, useimmat soitinkaupoista toimivat Yhdysvalloissa, ja hintoihin on siis laskettava lisäksi kohtalaisen korkeat tul-

limaksut. Soittimen tilaaminen toisesta EU-maasta on ongelmattomampaa, mutta etukäteen on viisainta varmistua kauppaan liittyvistä yksityiskohdista kuten palautusoikeudesta, maksutavasta ja kuljetuksesta. (Salo 2004: 32-33.)

Ennen ostosten tekoa kannattaa lukea tarkkaan nettisivujen tarjoamat tiedot maksutavoista, nettiyhteyden turvallisuudesta ja toimitusajoista. On huomattava myös valuuttakurssit ja postimaksut – lähikaupungin musiikkikauppa voi lopulta olla edullisempi. Turvallisista kaupantekotavoista voi kysyä neuvoa esimerkiksi omasta pankista.

Päivi Pyymäki varoittaa halpatuonnista. Kiinalainen sarjatuotanto, ”Kiina-ilmiö”, valloittaa maailmaa ja television ajankohdaisohjelmassakin jo asiaa pohdittiin. Kyseisessä ohjelmassa mainittiin eurooppalaisen, aloittelijan viulun maksavan 2000 euroa kun taas vastaava kiinalainen maksoi 500 euroa. Laatu voi silti olla hyvä, mutta tarkkaavainen pitää ostajan olla. Kukaan ei halua ostaa soitinta, joka kestää vain puoli vuotta.

Seuraavassa esimerkkejä muutaman musiikkiliikkeen internet-sivuilla, (www.soitinlaine.fi ja www.f-musiikki.fi), myynnissä olevista soittimista:

C-40A YAMAHA KLASSINEN KITARA

Klassinen kitara, Yamahan C-40 kitara tuo soittoharrastuksen jokaisen ulottuville. Kitaran helppo soitettavuus, kaunis ja voimakas ääni tekee Yamaha C-40:sta yhden markkinoiden suosituimmista kitaroista. Katso hintaa! Kuusikansi, sivut ja pohja merantia. Meidän hinta: 129,00 € F-Musiikki Oy

FHJ-200U HUILUN KÄYRÄ SUUKAPPALE
FHJ-200U YAMAHA

Yamahan käyrä suukappale mahdollistaa huilunsoiton aloittamisen jo 5-6 vuotiaana.

- Hopeoitu käyrä suukappale
- Huilukotelon päälle sopiva kantopussi

Meidän hinta: 129,00 € F-Musiikki Oy

C109PE MUSTA KIILTÄVÄ PIANO
YAMAHA PIANO

Yamaha C109 on edullinen peruspiano, joka soveltuu mainiosti harjoittelusoittimeksi niin kotiin, kouluihin kuin opistoihinkin. Soittimen tyylikäs viimeistely ja laadukas ääni tekevät siitä luokansa valiosoittimen. Valmistetaan mustana, mähonkisena ja pätkinä kiiltävänä. Kolme pedaalia.

- Korkeus: 109 cm
- Leveys: 148 cm
- Syvyys: 54 cm
- Paino: 174 kg

Meidän hinta: 3650,00 € F-Musiikki Oy

Eschini SLVT-C-1/4-3/4

Erittäin laadukas käsintehty kiinalainen oppilasviulusarja. Trimmattuna toimitettavassa soittimessa on pikavirittimellinen Wittner-kielipidin ja joko Pirastron Violino- tai Thomastikin Dominant-kielisarja. Komplettiin kuuluu jousi ja tukeva selkäreppukotelo. Hinta 500 € Soitin-Laine

B&S 3137S

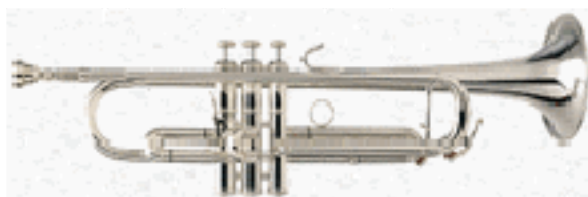
Bb trumpetti Challenger I

Loistavaa laatua edulliseen hintaan.

Soitin jolla on ilo aloitella ja joka riittää vähän pidemmällekin.

Hopeoitu , ML 459"" poraus, 37 kello", kova kotelo.

Hinta 790.00€ Soitin-Laine

8 Yhteenveto

Pia Nyström kirjoittaa Aamulehden artikkelissa ”Kalliinkin harrastuksen voi aloittaa maltillisesti” joukkueharrastusten kustannuksista. Kun verrattiin suosituimpien joukkuepelien keskimääräisiä aloituskustannuksia noin 7-vuotiaalle lapselle, edullisimmaksi osoittautui lentopalloilu. Lisenssi, seuramaksu ja varusteet maksavat noin 150-250 euroa.

Jalkapalloilu, koripalloilu ja salibandy sen sijaan kulkevat suurin piirtein samassa linjassa 200-300 euron aloituskustannuksilla.

Hankintalistalla olevien varusteiden runsas määrä nostaa jääkiekon pelaamisen heti alussa ylitse muiden. Pelkästään välttämättömiin varusteisiin uppoaa helposti 300 euroa. Seuramaksut voivat kasvattaa summaa vielä sadoilla euroilla. (Nyström 2005:A11.)

Soittoharrastuksen kustannusten vertaaminen yllä olevaan on vaikeaa. Soittimen hankinta on yleensä kertaostos ja sen lisäksi tulevat vuosittain lukukausimaksut (Tampereella n. 500 €) sekä soittimen huoltoon ja tarvikkeiden hankkimiseen tarvittavat rahat.

Alla olevaan taulukkoon olen kerännyt musiikkiopiston perusasteen lukukausimaksuja, vuosimaksu saadaan kertomalla luku kahdella.

Taulukko 3. Esimerkkejä musiikkioppilaitosten lukukausimaksuista syksyllä 2005.

Musiikkioppilaitos	Lukukausimaksu
Itä-Helsingin musiikkikoulu	300 €
Länsi-Pirkanmaan musiikkiopisto	170 €
Pirkanmaan musiikkiopisto	245 €
Tampereen konservatorio	240 €
Turun seudun musiikkiopisto	180 €
Valkeakosken musiikkiopisto	165 €
Ylä-Pirkanmaan musiikkiopisto	135 €

Niin urheilu- kuin soittoharrastuksessakin laadukkaiden välineiden hankkiminen kasvattaa kustannuksia. Soittimia isompiin vaihdettaessa ei pidä myöskään unohtaa vaihtoarvon merkitystä ja siinä laatu on tärkeää.

Soittimesta riippuen hankintakustannukset vaihtelevat kovastikin. Halvimmasta päästä ovat nokkahuilu ja kitara ja kalleimmasta päästä piano, harmonikka ja useat puhaltimet. Kun kiertelin musiikkiliikkeissä kyselemässä soittimien hintoja, myyjät korostivat usein, että soittaminen ei ole kallis harrastus.

Ammattilaistenkin arviot hyvistä soittimista vaihtelevat paljon kuten seuraavista taulukoista 4, 5 ja 6 ilmenee. Tiedot on kerätty kyseisten musiikkioppilaitosten internet-sivuilta, jossa soittoharrastuksen aloittamisesta kiinnostuneille kerrotaan suositeltava aloitusikä sekä soittimen hankintahinta.

Taulukko 4. Pirkanmaan musiikkiopisto

(www.pirkanmaanmusiikkiopisto.net)

Pirkanmaan musiikkiopisto		
Soitin	Aloitusikä	Soitinhankinta €
piano	6-10 v.	aito akustinen
harmonikka	5-8 v.	n. 600 käytetty
viulu	4-8 v.	200-400
huilu	7-10 v.	n. 600
klarineti	8-9 v.	400-500
kitara	5-9 v.	200-500

Taulukko 5. Itä-Helsingin musiikkiopisto (www.ihmo.fi)

Itä-Helsingin musiikkiopisto		
Soitin	Aloitusikä	Soitinhankinta €
Piano	4-9 v.	käytetyt n. 1400 uudet n. 3500-8500
Harmonikka	5-7 v.	käytetyt n. 1000-1500 uudet n. 1500-1700
Viulu	5-9 v.	250-500
Sello	5-8 v.	n. 500
Poikkihuiilu	5-7 v.	n. 600
Klarineti	8-10 v.	n. 500
Nokkahuilu	6 v.	muoviset alk. 25 puiset alk. 135
Kitara	5-9 v.	150-250

Taulukko 6. Musiikkiopisto Juvenalia (www.juvenalia.fi)

Musiikkiopisto Juvenalia		
Soitin	Aloituskä	Soitinhankinta €
Piano	5-6 v.	pystypiano 845-900 (ei sähköpiano) tukeva, säädettävä piano- tuoli jalkapalli pienelle soittajalle
Harmonikka	7-9 v.	käytettynä 840-1685
Viulu	5-7 v.	255-430
Alttoviulu	5v. alkaen	pikkuviulu 340, alttoviulu 1180-1685
Poikkihuiilu	7-9 v.	uusi n. 590, käytetty edullisemmin
Klarinetti	8-10 v.	n. 505 ylöspäin
Nokkahuiilu	5-8 v.	Yamaha 6
Kitara	6-8 v.	170-255

Musiikkioppilaitosten kotisivut internetissä palvelevat hyvin tiedonhakijaa. Useimpien sivuilta löytyy tietoa opiskelusta, hakuajoista, soittimien luonnehdintoja ja hintoja.

Myös soitinyhdistykset, esimerkiksi Suomen harmonikkaliitto, julkaisevat kotisivuillaan jäsenille tarkoitettuja osteaan/myydään -palstoja.

Lukukausimaksun lisäksi kustannuksiin pitää laskea tarvikkeet, huolto ja korjaus. Jos laskemme kustannuksia nykyhinnoilla, esimerkiksi pianonsoiton opiskelusta kymmenen vuoden ajalta saamme arvioksi:

- lukukausimaksut 20 x 245 (Pirkanmaan mo.) 4900 €
  - pianon hankinta noin 3500 €
  - vuritykset kahden vuoden välein 5x100€ 500 €
- yhteensä 8900 €

eli noin 890 euroa per vuosi.

Tutkimusaineiston perusteella loppupäätelmäksi tulee, että soitinta ei koskaan kannata hankkia ilman soitonopettajan tai muun tarpeeksi asiantuntevan henkilön avustusta. Huolella valittu, sopivan kokoinen ja hyvin soiva soitin on ”puoli motivaatiota”.

Haastatteluista heijastui selvästi vanhempien halu tukea lapsen soittoharrastusta kustannuksista huolimatta. Tärkeämpää on huomioida, että lapsella on selkeä halu ja motivaatio, musikaalisuutta ja riittävä sävelkorva sekä keskittymiskykyä ja pitkäjänteisyyttä, jotta soittamisen aloittamisella olisi parhaat lähtökohdat. Soittoharrastuksen aloittaminen ei saisi olla hätiköity päätös.

Vanhempien rooli ”maksumiehen” lisäksi tulee esiin myös käytännön toiminnassa. Kuljetusapua tarvitaan useamman kerran viikossa, mahdollisesti myös oppitunneilla mukanaoloa. Kotiharjoittelun valvominen, vanhempaintoimintaan osallistuminen ja yleisönä soittajaisissa oleminen kuuluvat usean vanhemman viikko-ohjelmaan.

Kustannukset eivät vanhempien mielestä ole este harrastukselle, joka monen mielestä on koko perheen yhteinen ja antaa paljon muillekin kuin itse soittajalle. Vaikka harrastus myöhemmin loppuisikin, vanhemmat pitävät arvokkaana lapsen saamaa musiikin peruskasvatusta ja erästä opettajaa siteeraten: ”kaikista lapsista ei voi tulla ammattimuusikoita, mutta he osaavat aikuisina nauttia musiikista asiantuntevana konserttiyleisönä”.

Tieteen päivillä 2004 esittäytyi myös musiikkikasvatuksen tieteenala. Helsingin yliopiston lehtori Sara Sintonen ja Sibelius-Akatemian assistentti Eija Kauppinen kritisoivat musiikkikasvatusta suorituskeskeisyydestä. He tarjosivat vaihtoehdoksi musiikin harrastamista ilmiönä, musiikki elämysten antajana. ”Ihmisiä tulisi rohkaista enemmän musiikin harrastamiseen ja kohti itse löydettyä musiikillista maailmaa.” Siten on mahdollista sytyttää ihmisessä elinikäinen musiikkisuhde. (Koppinen 2004:24.)

Lähdeluettelo

Kirjallisuus:

Ahonen, K. 2004. Johdatus musiikin oppimiseen. Tampere. Tammer-Paino Oy

Ben-Tovim, Atarah – Boyd, Douglas 1985. The right Instrument for your child: a practical guide for parents and teachers. London: Victor Gollancz.

Koppinen, Mari 2004. Musiikkikasvattajat esittäytyivät tieteen päivillä. Sibis 2, 24.

Koppinen, Mari 2005. Kuka maksaa viulut? Sibis 2, 10.

Nyström, Pia 2005. Kalliinkin harrastuksen voi aloittaa maltillisesti. Aamulehti 4.9.2005, A11.

Laki taiteen perusopetuksesta 21.8.1998/633.

Asetus taiteen perusopetuksesta 6.11.1998/813.

Sähköiset lähteet:

Ahjolan kansalaisopisto. [online] [viitattu 3.1.2006].
www.ahjolary.fi

F-Musiikki. [online] [viitattu 3.11.2005].
www.f-musiikki.fi

Itä-Helsingin musiikkiopisto. [online] [viitattu 3.1.2006].
www.ihmo.fi

Musiikkiopisto Juvenalia. [online] [viitattu 3.1.2006].
www.juvenalia.fi

Pirkanmaan musiikkiopisto. [online] [viitattu 3.11.2005].
www.pirkanmaanmusiikkiopisto.net

Soitin-Laine. [online] [viitattu 3.11.2005].
www.soitinlaine.fi

Suomen konservatorioliitto. [online] [viitattu 1.11.2005]. www.consa.fi

Suomen musiikkioppilaitostenliitto (SML) r.y. Opas musiikkioppilaitoksiin pyrkiville ja niissä opiskeleville sekä heidän vanhemmilleen. [online] [viitattu 1.11.2005]. www.musicedu.fi/opas

Tampereen ev.lut. seurakuntayhtymä. [online] [viitattu 3.11.2005].
www.tampereenseurakunnat.fi

Tampereen konservatorio. [online] [viitattu 13.5.2005].
www.tampereenkonservatorio.fi

Tampereen työväenopisto. [online] [viitattu 3.1.2006].
www.tampere.fi/top

Muut lähteet:

Hagman, Paula 1987. Vanhempien rooli lapsen soitonopiskelussa. Tutkielma. Sibelius-Akatemia. Helsinki.

Heikkinen, Pia 1999. Lapsi haluaa soittaa...mutta mitä? Tutkielma. Sibelius-Akatemia. Helsinki.

Karppinen, Olli-Pekka. Tampereen konservatorio, alttoviulunsoiton lehtori. Haastattelu 26.10.2005. Tampere.

Kurki, Minna 1997. Se näyttää kauniilta ja soi komeasti; kyselytutkimus vaskisoittimen valitsemiseen liittyviin perusteisiin ja taustatekijöihin. Tutkielma. Sibelius-Akatemia. Helsinki.

Lindeman, Markku. Tampereen konservatorio, harmonikansoiton lehtori. Haastattelu 31.10.2005. Tampere.

Moisio, Juha 1999. Lapsen ensimmäinen soitin ja sen valintaan vaikuttavat tekijät. Tutkielma. Sibelius-Akatemia. Helsinki.

Pyymäki, Päivi. Tampereen konservatorio, käyrätorvensoiton- ja puhallinorkesteritoiminnan lehtori. Haastattelu 1.11.2005. Tampere.

Salmela, Jorma. Pirkanmaan ammattikorkeakoulu/Musiikki, kitaransoiton opettaja. Haastattelu 31.10.2005. Tampere.

Salonen, Aino 2004. Pienet klarinetit alkeisopetuksessa. Opinnäytetyö. Pirkanmaan ammattikorkeakoulu. Tampere.

Valo, Katja 1997. Musiikkioppilaitoksen musiikkileikkikoulusta soitonopetukseen: soittimen valinta. Seminaarityö. Helsingin konservatorio. Helsinki.